

Fascinerende bilde av Martin Linge

Aftenposten Torsdag 21.

BOK oktober 1993

Espen Haavardsholm:
MARTIN LINGE
– MIN MORFAR
Familieroman med foto-
grafier.
Gyldendal.

Anmeldt av
STIG ANDERSEN

Kanskje de mange biografiene som utgis er et tegn på at forfattere har gått tomme for historier? Kanskje det er et tidstypisk trekk at vi søker fotfeste i fortiden? Kanskje svar på disse spørsmålene kunne forklare hvorfor den tidligere så markante AKP-m'eren Espen Haavardsholm har valgt å skrive biografien over krigshelten «Martin Linge – min morfar»? Med forfatterens politiske bakgrunn i minnet er det ikke vanskelig å forstå hans traumatiske forhold. Dyrking av krigsheltene fra den annen verdenskrig har aldri vært AKP-ml's sterkeste side...

Hensikten med boken er da ganske riktig å avmytifisere mannen som ga et kompani sitt navn. – Ingen «ny æresnekrolog over Martin Jensen Linge, men mer nøkternt å prøve å forstå hvem han kan ha vært, i utgangspunktet, før han ble gjort til motstandssymbol».

Den doku-dramatiske formen ønsker å forene romanens fantasiverden med historiske hendelsesforløp – i seg selv neppe en nøktern genre. Espen Haavardsholm har valgt å la leitingen etter en bestefar

han aldri møtte, være et hovedmotiv i boken. Slik blir vi med ham på en reise inn i fortiden – inn i en «familieroman med fotografier».

Martin Linge: – En helt. – En bronsestatue i helfigur. Haavardsholm har villet ta ham ned fra sokkelen og la ham vandre i sin samtid. Og det er en fantastisk historie. Bondesønnen fra Sunnmøre som blir underoffiser, flyver, skuespiller, regissør, arbeidsløs, diktoppleser, ulønnet reserveløytnant i kamp ved krigsutbruddet i 1940, før han endelig flykter over Nordsjøen til England. Hans forhold til en bemerkelsesverdig familie, og til kvinner.

Haavardsholm fører oss til stedene og til menneskene som kan knytte hans eget liv til morfarens. Gjennom bruken av nye kilder og ved å sette sammen tidligere kjente fakta på en ny måte, greier han å gi et fascinerende bilde av historiens muligheter. Spannende lesning blir det også, men de kunstgrep han benytter for å knytte seg selv til bestefaren, kan føles vel litt rære i sammenhengen. Jeg tenker på avsnittene der han lar Martin Linge gjenoppstå som medpassasjer i spisevogn og i flyseter. Konstruerte indre møter som en slags fortsettelse av barndommens fantasi – et fantasibilde som avmytifiseres når boken nærmer seg slutten og forfatterens reise er slutt.

Til tross for øket kunnskap om vår kanskje største krigshelt oppleves Mar-

tin Linge likevel noe distansert. Han blir fortalt om. Haavardsholm forteller nærmere om sine egne holdninger, og Linge vakler bare på sokkelen.

I forsøket på å forstå den sammensatte krigsheltens forskjelligartede liv inkluderer han med at Martin Linge ble et offer for et høyt politisk spill der han var aktør, men som han ikke bestemte over. Skuespilleren tok selv den rollen som kostet ham – 47 år gammel – livet under angrepet på Måløy den 27. januar 1941.

Det forteller noe om mannen at han fikk anerkjent en spesialtropp, som «en del av Den kongelige norske hær», med status som «norsk uavhengig kompani» – Kompani Linge – underlagt britisk trening og britisk operativ ledelse, betalt av briter og nordmenn i fellesskap. Det er dette inntrykket jeg blir sittende igjen med: helten som spilte sin største rolle som motstandsbevegelsens samlingsmerke i krigens intrigefylte London.

«– Som type var han en som higet etter handling, han tok en tjangs, og det gikk ikke.»

Den historien lever sitt eget liv i Espen Haavardsholms bok.

PS. «Martin Linge – min morfar» har omfattende kildehenvisninger, samt en meget god tidstavle. Det styrker troverdigheten i Haavardsholms bok, men motstandsmannen Henning Koefoeds navn kan visst aldri bli riktig stavet...